

PANEL

elektrik mühendisliği ve eğitimi

ODTÜ EMO Komitesi ile Odamızın ortak çalışmalarıyla düzenlenen "Elektrik Mühendisliği ve Eğitimi" konulu panelin kısa haberini Ocak sayımızda vermiştik. Aşağıda panele ilişkin ayrıntılı bilgileri ve konuşmaların tam metnini bulacaksınız.

"Elektrik Mühendisliği ve Eğitimi" Paneli, 12 Ocak 1977 günü ODTÜ Mimarlık Bölümü anfi-sinde yapıldı. Elektrik Mühendisliği Bölümü öğrencilerinin yanı sıra öğretim üyeleri ve diğer bölüm öğrencilerinin de izlediği paneli Bekir Özgirgin yönetti. Özgirgin, paneli açarken yaptığı konuşmada, Odamızın elektrik mühendisliği eğitimi ve öğrencilerle ilişkiler konusuna verdiği önemi belirterek, bu ilişkiler sonunda oluşan ODTÜ EMO Komitesi ile Elektrik Mühendisleri Odasının ortak çalışmaları hakkında bilgi verdi ve ilk kez böyle geniş bir boyutta düzenlenen bu panelin ilerdeki çalışmalar için olumlu bir adım niteliği taşıdığını söyledi. ODTÜ EMO Komitesince hazırlanan ve değerlendirilen anketin sağladığı somut verilerin, bugüne değin yeterince vurgulanmamış konulara ışık tuttuğuna ve birçok tartışmalı noktaya açıklık kazandırdığına değinen Özgirgin, çalışmalarda katkısı bulunan tüm arkadaşlara teşekkür etti ve sözü konuşmacılara bıraktı.

yönlendirici olduğu kapitalist bir ülkede, eğitimin burjuva toplumsal gelişim paralelinde olması doğaldır.

Emperyalist-kapitalist sisteme bağımlı az gelişmiş ülkelerin eğitim düzeni, emperyalizmin dolaylı ve dolaysız olarak yoğun bir biçimde sömürsüne hedef olmaktadır. Çıkarlarının birbirine yaklaşması ve giderek çakışması dolayısıyla gerekmiş ülkelerin egemen güçleri emperyalizm ile işbirliği içindedirler. Bu açıdan bakıldığında, bu ülkelerde eğitim düzeninin yapısını tekelci kapitalizmden ve onun sömürsünden ayrı düşünmek olanaksızdır. Yerini son olarak sözünü ettiğimiz ülkeler arasında düşünebileceğimiz Türkiye özel için bu olgu, eğitimin her alanında gözlenebilmektedir.

Bu noktada soruna daha geniş bir planda ve emperyalist-kapitalist sistemin dinamiği açısından derinlemesine bakmak gerekecektir. Bilindiği gibi, insanlığın toplumsal-bilimsel gündeminde ancak çözebileceği sorunlar vardır. Başka bir deyişle, herhangi bir toplumsal sorun, ancak onu çözümleyecek olan maddi koşulların varolduğu (geliştiği) yerde ortaya çıkar. Bu ilkedan kaynaklanarak tarihi bakımdan en basit ilişki (ekonomik ilişki) açısından bakıldığında, 20. yüzyılın burjuva eğitim yapısı ile ilgili olarak bazı maddi süreçleri içerdiği görülecektir. Yüzyılın özellikle ikinci yarısında, tekelci kapitalizm döneminde, tekelcinin kârının kaynağı yalnız emekçi sınıfların yarattığı ve sermaye sahiplerinin el koyduğu artı-değer değeridir. Tekelci sermaye bir yandan tekel niteliğinden kaynaklanan 'tekel kârı' aracılığıyla ülkedeki diğer sınıf ve kesimleri ve daha da önemlisi az gelişmiş ülkelerin emekçilerini sömürür. Bu olgu, söz konusu dönemde, yeni tip tekelleri yani çok uluslu şirketleri gündeme getirdi. 1958'den bu yana hızla büyüyen söz konusu tekellerin en önemli sorunlarından bir tanesi, artan üretimin gerekli kıldığı üretici güçleri ucuz

olarak sağlamaktı. Ve bu başlık altında basit ve kaliteli işgücü en önemli yeri tutuyordu. Yakın bir örnek vermek gerekirse: ODTÜ'nün kurulmasındaki amaç, bu bölgede emperyalistlerin yapacağı yatırımlarda, askeri ve sivil işletmelerde çalıştıracakları

- yabancı dil bilen,
- burjuva kültürü almış,
- gelişmiş bir emperyalist ekonominin gerekli kıldığı her dalda en ileri araçları kullanmayı kolayca öğrenebilecek eğitim görmüş,
- emperyalist ülke elamanının çalışmayı kabullenmeyeceği bir ücretle işgörmeyi kabul edecek,

teknik elemanlar yetiştirmek ve bunlar arasında emperyalist ülkelerdeki bilimsel araştırmalarda görev alabilecek yetekte olanları "beyin göçü" kanizmasıyla bu ülkelere çekmekti.

EĞİTİM VE TEKNİK-MESLEKİ EĞİTİM

Eğitimin çeşitli yaklaşımlarla ele alınması olanaklıdır. Eğitim-üretim ilişkileri başta olmak üzere, eğitim-meslek ilişkisi, meslek-işbulma ilişkisi, ayrıca teknik ve mesleki eğitim ilişkilerinin ele alınması gereklidir.

Teknik ve mesleki eğitim konusu, çeşitli uluslararası toplantılarda önemle ele alınmış bir konudur. Dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen öğretmen örgütlerinin delegasyonları 1975 Mayıs'ında Varşova'da toplanmışlar ve eğitimle ilgili sorunları, antidemokratik uygulamaların sürdürüldüğü toplumlardaki eğitim güçlüklerini dile getirmişlerdir. Tartışmalar ve görüş alışverişi sonunda genel temel eğitim, mesleki-teknik eğitim ve üniversiteler üzerine, toplumun ve eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi yandaşı olan ortak bir son belge oluşturulmuştur.

Bu belgede sözü edilen önemli bir noktaya değinmek yararlı

ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ VE ODTÜ MODELİ

gürcan banger

SUNUŞ

Bu çalışma, genel olarak eğitim ve teknik-mesleki eğitim, özel olarak elektrik mühendisliği eğitimine, yalnız öncelikli ekonomik ve giderek geniş planda bilimsel bir bakış getirmeye çalışması dolayısıyla değil, aynı zamanda, hemen hemen bu konuda ilk çalışmalardan biri olması nedeniyle önemlidir. Konular, tüm bağlantılarıyla ele alındığında, bu çalışmanın kapsam olarak "yüzyes" görünmesine karşın hergün karşılaşılan bazı sorulara yanıtlar getirebileceği ve daha da önemlisi bazı soruları açığa çıkaracağı inancındayız.

GENEL BAKIŞ

Karşıt toplumsal sistemlerin yaşamın her alanında verdikleri mücadele, eğitim alanında da olanca hızıyla sürmektedir. Bu mücadele, tarihin de akışına uyumlu olarak yeni bir toplumsal düzenin lehine ve artık çürüten bir sistemin, emperyalizmin iflasına doğru ilerlemektedir.

Açıktır ki, farklı toplumsal sistemlerde eğitim düzeninin yapısı, diğer kurumlarda da olduğu gibi, egemen sınıfın yada sınıfların maddi çıkarlarına bağımlıdır. Bu yüzden, kâr biçiminde somutlanan karşılığı ödenmemiş artı-değerin temel

olacaktır, tik ve sürekli eğitim konusu. Eğitim sistemi her genç ve yetişkine, temel, genel ve mesleki eğitim görme olanaklarını vermelidir. İlk eğitim, sürekli eğitimin temelini oluşturur. Ayrıca kişiye okuma beğenisini ve kendini geliştirme yöntemlerini kazandırır. Bu amaç, ancak yüksek bir düzeyde yapılan bilimsel, kültürel uygulama, yaşam ve üretimle ilişki içinde bulunan bir eğitimle sağlanır. Herkesin içinde yaşadığı toplumun işleyişini ve değişimini anlayabilmesi için gerekli araçlar sağlanmalıdır.

Bilimsel ve teknolojik disiplinler ve bunların pratik uygulamaları, temel eğitimin özünü oluşturur, tik temel eğitimin kişiye verecekleri şunlar olmalıdır:

- genel kültür,
- mesleki nitelikler kazanmak için bilimsel bir temel,
- yaratıcı, yeteneği geliştirici her türlü yardımcı öğeler.

Temel eğitim, ülkenin bağımsız gelişiminin gereklerini ve kültürünü gözönüne alarak yapılmalıdır.

Bilginin sürekli olarak yenilenmesi ve bilimsel ilerlemede görülen büyük hız, "edinilen" olgusunu getirmektedir. Bu nedenle, bilginin olguların, yasaların, kuramların temel bir çekirdeği olarak öğretilmesi ve yaratıcı biçimde geliştirilmesi sağlanmalıdır.

Eğitimin, toplumla ve üretimle bağ kurması zorunludur. Yukarıda sözü edilen konferansta da genel, insanca ve bilimsel kültürün, mesleki yetiştirmenin özünü oluşturduğu belirtiliyor.

Mesleki eğitim, ekonomik, bilimsel ve teknik ilerlemenin bir ögesidir. Mesleki eğitim, ekonomik alanda bağımsız olarak gelişebilmeyi güvence altına alır.

Sürekli eğitimse çalışanların mesleki özelliklerini ve kültürlerini ilerletme olanakla-

rını vermelidir. Sürekli eğitimin rolü, çalışanların kültürel, toplumsal ve ekonomik gelişimlerini sağlamaktır. Mesleki eğitim, ilk temel eğitim ve sürekli eğitim, ancak demokratik bir toplumda çağdaşlaşabilir.

Çağdaş ve demokratik bir eğitim sistemi herkese eşit olanaklar sunar. Bunun sağlanması için de eğitimin hizmetine yeterli mali olanaklar sunulmalıdır. Herkese yeterli öğrenim kurumları oluşturulmalı, eğitim kurumlarının yeniden planlaması yapılmalı ve plan-elman-kurum sıralaması gözönünde tutulmalıdır. Bu sıralamayla düzenlenecek eğitim sisteminde iki temel ilke unutulmamalıdır:

- eğitim üretim içindir,
- eğitim yaratım içindir.

Çağımız, gelişen ve değişen teknolojiler çağıdır. Her yeni buluş, ekonomiyi güçlendirecektir. Bu nedenle, bilimsel araştırmalara önem verilmelidir.

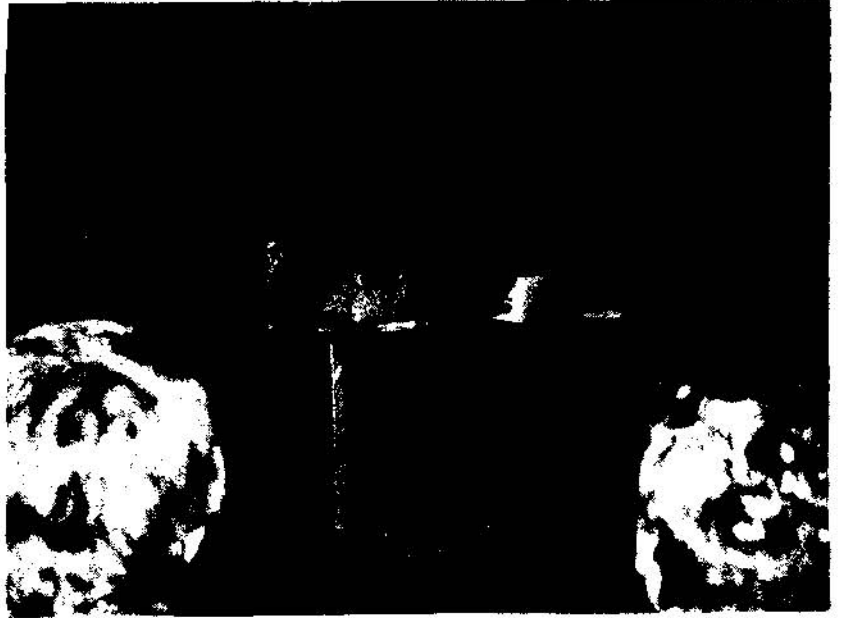
Bunun için de teknik okulların sayısını artırmak ve eleman yetiştirmek zorunludur. Sosyalist ülkelerin bilimsel araştırmaya

ayırdukları para, büyük toplumlar tutmaktadır. Eğitimin demokratikleştirilmesi için, bilimsel araştırmalarla yaratmaya, öte yandan, ağır sanayi ve hafif sanayi ile toplumun gereksinim maddelerini üretmeye yönelik bir sistem oluşturulması gereklidir. Her bilimsel çalışma, daha iyi bir üretim olanağı demektir. Bu nedenle, bilimsel çalışmalarla pratik üretim dengeli bir biçimde yürütülmelidir.

Sonuç olarak; kalkınma için üretim, üretim için bilgi, bilgi için eğitim... Bu sıralamayla düzenlenecek eğitim sisteminde iki temel ilke unutulmamalıdır. Ayrıca bu sıralama, bize "kalkınma için eğitim" sonucunu verir ki, 20'nci yüzyılın ikinci yarısında çok iyi kavranmış olan bir gerçeği dile getirmiş oluruz.

ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ ve ODTÜ MODELİ

Çalışmamızın son bölümü ana konularımızdan biri olan ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümünün genel incelenmesi ve değerlendirilmesi

Banger, Özgirgin ve Kahraman, panelde elektrik mühendisliği eğitimi ve sonrasına ilişkin ilginç bilgiler verdi.

dirilmesi niteliğinde olacaktır. Bu çalışmanın özelliği, açıklamalarımızı ekonomik temelden kaynaklanarak, yukarıda getirdiğimiz genel varsayım, ilke ve savların ışığında yapmaya çalışmamız olacaktır.

Genel olarak, ODTÜ'nün emperyalizme bağımlı kuruluş politikası ile uyumlu olarak, aileleri itibarıyla Elektrik Mühendisliği Bölümü öğrencilerinin yarısından fazlası, toplumun ekonomik olarak orta ve üst-orta kesimlerini oluşturan daha çok küçük burjuva ve kısmen burjuva sınıf kökenlidirler.

EMO ve ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümü öğrencileri tarafından yapılan ankette elde edilen sonuçlar da bu değerlendirmeyi doğrular niteliktedir. Şöyle ki, öğrenci ailelerinin yarısından fazlası yüksek öğrenim görmüş olup aylık gelirleri ortalama olarak Türkiye'de kişi başına düşenin Üç katı dolaylarındadır. Ayrıca bu kişilerin büyük çoğunluğu kendi evinde oturmakta ve toplamın Z 40'ı özel otomobil sahibidirler. Aynı gösterge bize demokratik bir eğitimin başta gelen öğelerinden biri olan ilkenin. Devletin öğrenciyi maddi olarak desteklemesi gerektiği ilkesinin tersine olarak, öğrencilerin ağırlıklı bir biçimde (Z 76 dolayında) ailelerinden ekonomik destek gördüklerini söylemektedir. ODTÜ öğrencileri için bu açıdan durum son derece açıklayıcıdır. Kısaca söylemek gerekirse yapılmak istenen şey, çok uluslu tekellerin temelinde yatan anlayış ile paralel olarak, insan kapitali o ülkenin olanaklarını kullanarak daha ucuza maletmek ve emperyalizmin arzulu olduğu nitelikte yetişmiş elemanı kendi amaçlarına uygun bir biçimde istihdam etmektir.

Toplumun sınıfsal yapısından gelen çelişkiler, köken olarak yapıları ne olursa olsun, bölüm öğrencilerini doğrudan doğruya etkilemektedir. Elektrik mühendisliği, eğitim itibarıyla yoğun ve ağırlıklı çalışma isteyen bir daldır. Buna karşılık, bölüm öğrencilerinin Z 56'sı bazı özel uğraşı ve okul dışı toplumsal etkinliklere zaman ayırabilmektedir.

Öğrencilerin ancak % 9,1'inin sürekli spor yaptığı ve % 31,1'inin ise buna zaman ayıramadığı, okulun geniş spor olanakları gözönünde bulundurulursa oldukça anlamlıdır. Bunların yanında, yapılan ankete katılan öğrencilerin % 64'e varan kesiminin, öğrenci olaylarının temelinde yatan nedenin düzen bozukluğu olduğunu göstermeleri önermemizi doğrular niteliktedir. Yine aynı çalışmadan elde edilen bir diğer veriye göre (Z 27) öğrenciler, öğrenci olayları dinamiğinin sınıfsal çelişkilerden kaynaklandığını söylemişlerdir.

Ankete katılanların ancak X 4,6'sının sorunu olmadığını belirtmesine karşılık, diğerleri kendilerini düşündürden başlıkları önem sırasına göre şöyle sıralamışlardır:

- Ülkenin içinde bulunduğu sorunların baskısı,
- Eğitimin üretimle ilişkili olmayışı,
- Parasal sorunlar,
- Toplumsal uğraşılara katılma güçlüğü,
- Antidemokratik yasa ve yönetmelikler.

Önermemizle bağlantılı olarak bölüm öğrencilerinin siyasal yapısını belirleyen bir diğer gösterge de gazete ve dergilere gösterilen ilgidir. Politika, Cumhuriyet, Vatan gibi ilerici günlük gazeteler büyük bir çoğunluk tarafından izlenmektedir. Bu oran, 1'inci sınıftan 4'üncü sınıfa doğru düzenli bir biçimde artmaktadır, örneğin bu sayılar 1'inci sınıfta X 60 iken' son sınıfta X 89 olmuştur. Bu artış, bölüm öğrencilerinin ODTÜ'deki ilerici öğrenci hareketinden önemli bir biçimde etkilendiğini göstermektedir. Bu arada bu çalışmayı yürüten kişilerin aynı grup altında düşündükleri Milliyet, Günaydın, Hürriyet gibi gazetelerin öğrencilerin X 50'si kadarınca ilgi gördüğünü de bu gazetelerin nitelikleri dolayısıyla hatırlatmamız gerekmektedir. Dergiler için ise durum şöyledir: ilerici dergileri okuyanların oranı ilk sınıftan son sınıfa doğru X 270 gibi bir artış göstermektedir.

Akademik sınıflar değiştiği halde sürekli sabit kalan bu oranın ülkenin temel sorunlarının sınıfsal çelişkiler olduğunu söyleyen X 27 ile benzerliğine dikkati çekmek isteriz. Bu arada teknik, bilimsel ve mesleki dergileri izleyenlerin ancak % 28,7'yi bulduğunu hemen nottalayalım.

Bölüm öğrencilerinin akademik durumları, ekonomik ve politik etkenlere bağlı bir fonksiyon niteliği göstermektedir. Bölüm öğrencilerinin genel not ortalaması, anketin yapıldığı döneme hatırlanmak koşulu ile, şöyle bir görünüm vermektedir: Genel not ortalaması 2,50'nin üzerinde olanların oranı X 53; 2,00'nin altında olanların oranı ise X 10,5 dolaylarındadır. Bu sayılar, son iki kısa dönem ortalamaları alındığında daha da anlam kazanmaktadır: 2,00'nin altında olanlar genele oranla Z 253,3 artmakta ve 2,50'nin üzerinde olanlar Z 26,5 oranında azalmaktadır. Bu arada geçen dönem öğrenci toplamının Z 33,3'ünün başarısız duruma düştüklerini hatırlatalım.

Bölümde en çok güçlük çekilen dersler konusunda şunlar söylenebilir: öğrenciler en çok dönem yada yıl yitirmelerine neden olan dersler arasında Yüksek Matematik (Math 151-152), Elektromanyetik (EE 203), Elektrik Sistem Analizi (EE 201) sayıyorlar. Bu arada en çok zayıf (FF) alınan dersler arasında yine EE 201, EE 203 dersleri gelmektedir. Ayrıca bunlara Programlamaya Giriş (CS 200) dersi eklenmektedir. Kapsamı gereğinden fazla bulunan dersler arasında ise Kimya (Chem 101-102) ve Kompleks Matematik (EE 256) dersleri gelmekte; bunları Elektromanyetik (EE 203-204-303) dersleri izlemektedir. En çok yakınılan dersler arasında ikinci sınıf derslerinin çoklukta olması, ilk ve ikinci sınıf arasındaki boşluğu ve ikinci sınıfta öğrenci ayıklama politikasını belirlemesi açısından anlamlıdır.

Son sınıfta seçilen kümeler konusu bölümün en ilginç yanlarından birini sergilemektedir. Bölümde en çok tercih edilen 4'üncü sınıf kümeleri arasında toplamın Z 45,2'sini kontrol,

% 40,5'ini elektronik ve % 14,3'ünü güç kümeleri toplamaktadır. Öğrenciler, kontrol kümelerini ilgi çekici buldukları yada ders durumları zorunu kıldığı için, elektronik kümelerini ilgi duyup sevdikleri için, güç kümelerini ise ülke gereksinimleri doğrultusunda gördükleri yada daha kolay buldukları için seçmektedirler. Yukarıda verdiğimiz sayılar ve seçim gerekçeleri, yurt gerçekleri de gözönüne alındığında bölüm eğitim politikası açısından daha çok anlam kazandırmaktadır.

Bölümde verilen derslerin öğrenciler açısından, üretimle ilgili olmadığı gözlenmiştir. Bölüm öğrencilerinin % 42'si bazı derslerin gereksiz olduğu, % 30'u okutulan derslerin teorik yanının gereğinden fazla, % 27'si ise derslerin teorik ve pratik yanlarının uyum sağlamadığı biçiminde görüş bildirmişlerdir. Aynı paralelde olmak üzere öğrencilerin % 66,5'i derslerin çok azının üretimle ilişkisi olduğunu belirtirken ancak % 1'i derslerde eğitim-üretim diyalogunun sağlandığını savunmuşlardır. Açıktır ki, dünya ve özellikle emperyalist sistem konjontürü düşünüldüğünde derslerin üretimle ilişkisi kurulabilir. Fakat Türkiye sosyo-ekonomik yapısı özelinde sorunla yaklaşıldığında yukarıda verilen rakamlarla öğrencilerin hiç de haksız olmadıkları ortadadır.

Kitap ve ders notları öğrencilerin önemli sorunlarından biridir. Tüm ODTÜ öğrencilerinin doğrulayacağını bildiğimiz bu önermenin temelinde yatan görüşler ve gerekçeler şu biçimde belirmektedir: Yapılan ankete katılan öğrencilerin % 20,8'i ders kitabı bulmakta güçlük çekerken, % 50,5'i fiyatların yüksek oluşundan şikayetçidir. Türkiye standartlarının çok üzerinde olan kitap fiyatlarından ancak öğrencilerin yarısının şikayetçi oluşu ilk önermemizde ortaya koyduğumuz öğrencilerin ekonomik temellerini açıklayıcı bir diğer göstergedir. Bu arada öğrencilerin % 93,4'ünce üniversitenin olanakları yeterli bulunmaktadır. Buna karşın kültür emperyalizminin bir diğer gösterge-

sini ABD ve benzeri ülkeler te-kellerinin ODTÜ'de ve diğer az-gelişmiş ülkelerin üniversite-lerinde yabancı dildeki kitap-ların basımını üstlenmiş olma-ları biçiminde tesbit edebil-riiz.

Ülke standartlarının çok üstün-de bulunun laboratuvar olanak-ları yeterince değerlendirile-memektedir. Bilindiği gibi oku-tulan dersler teorik ve pratik yanları ile bir bütün oluşturu-rlar ve bu bütünün sağlamlı-ğı» ilgili dersin teorik-pratik uyumluluğuna bağlıdır. ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümün-de derslerin pratik yanı araş-tırma ve laboratuvar çalışmala-rı olarak somutlanmaktadır. La-boratuvar sorunu şöyle dile ge-tirilmektedir: Laboratuvar ola-nakları yeterlidir ama bu ola-nakların yeterince kullanılama-dığı % 63,5 gibi bir oranla saptanan bir gerçektir. Genel olarak öğrencilerin laboratu-varla ilgili sorunları şöyle sıralanabilir:

- Ön çalışmalar (preliminary work) ve deney sonuçlarının değerlendirilmesi çok zaman almaktadır (% 71),
- Deney konuları ile ders konu-larının zamanlaması iyi de-ğildir (% 60,8),
- Deneyler anlaşılardan yapılmaktadır (% 35,8),
- Verilen bilgiler deneyi yap-mak için yetersiz kalmakta-dır (% 29).

ODTÜ'de yapılan yabancı dille eğitim üzerinde değişik çevre-lerce çeşitli düzeylerde bir çok şeyler yazıldı ve söylendi, ama bu konuda öğrenciler ara-sında öğrencilerin görüşlerini alacak bir araştırma yapılmamıştır. Bu yüzden bu konuda bir önerme geliştirmek yerine bundan sonra yapılacak çalışma-lara ışık tutmak açısından eli-mizdeki verileri olduğu gibi dökmeyi yeğ tuttuk. Ankete ka-tılan öğrencilerin % 96,3'ü elektrik mühendisleri için ya-bancı dilin gerekliliğini ve yine toplamın % 75'i verilen yabancı dilin yeterliliğini be-lirtmişlerdir. Bu konu ile ilintili olarak açıklanması ge-reken bir diğer nokta, kendisi-ne verilen yabancı dilin yeter-

liliğini savunan öğrencilerden % 37'sinin bu bilgiyi yabancı dilde eğitim yapan kolejlere, % 43,1'inin ise hazırlık oku-lundan aldığıdır. % 3 dolayın-da bir azınlık ise bu bilginin devlet liselerinden alındığını belirtmişlerdir. Liselerdeki yabancı dil eğitiminin ne den-li yararlı olduğunu bu küçücük gösterge bile ortaya koymakta-dır.

Özellikle dikkati çekmek iste-diğimiz birkaç oran da şöyle sıralanabilir: Öğrencilerin % 71,4'ü yüksek öğrenimin ya-bancı dilde yapılmasında yarar gördüklerini söylemişler, bu yararı ise toplamın % 62,5'i teknolojiyi (yani basılı yayın-ları) izleme olanağı sağlama-sı biçiminde açıklamışlardır. Bu başlık altında bir önerme ge-liştirmemiştik, ama emperyaliz-min kültür politikasını hatırlı-yarak şunu sormadan geçeme-yeceğiz: "Hangi know-how, han-gi teknoloji, kimin hazırladı-ğı yayın?..."

Öğretim üyesi-öğrenci ilişkile-ri olması gerektiği biçimde gelişmiş değildir. Öğretim üye-leri, genel olarak öğrencilere karşı eksik kalmaktadırlar. An-kete katılan öğrencilerin % 37,8'i öğretim üyelerini ge-nellikle yeterli, % 36,9'u ge-nel olarak yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Toplamın % 47,3'ü eş ağırlıkta dağılmak üzere öğretim üyelerini;

- Kişisel nedenlerden,
- Üretimde yer almamış olma-ları yüzünden,
- Eğitim süreci içinde üretim-de yer almamış olmalarından,
- Akademik nedenlerden

dolayı yetersiz bulduklarını söylemişlerdir. Bunların yanın-da ankete katılan toplamın % 66'sı öğretim üyesinin konu-ları kitap yada kağıttan aynen aktardığını, % 56'sı anlatılan konuya bir bakış getiremediğini, % 55,2'si öğretim üyesinin bilgisinin yeterli olmasına karşın konuyu aktarmakta yeter-siz kaldığını ve son olarak % 46,1'i öğretim üyelerinin ko-nuları süratli işlediğini be-lirtmişlerdir. Ayrıca öğrenci-lerin büyük bir çoğunluğu tara-fından paylaşılan görüş, ögre-

tim üyesi-öğrenci ilişkilerinin yetersiz olduğudur. İlişkilerin geliştirilmesi konusunda en belirgin öneri, her iki kesimi, de ilgilendiren konularda ortak çalışmalar yapılması olmuştur.

Genel olarak staj, bölüm öğrencilerinin önemli sorunlarından bir tanesidir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu staj yeri bulmakta güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Bunların yanında öğrencilerin;

- X 41,5'i yaz stajının ilke olarak yararlı olduğunu, ama okul bilgilerinin kullanılmadığını,
- Z 26,1'i çalışma yapılan yerde kendileri ile ilgilenilmediğini,
- J! 27,3'ü ise stajın pek yararlı olmadığını

belirtmişlerdir. Bulunan staj yerinde öğrenciye sağlanan olanakların azlığı ise genel şikayetlerin bir başkasıdır.

Çalışmamızın bu kesiminde öğrencilerin bölümle ilgili görüşlerinin dökümünü yapmaya çalışacağız'. Bu kesimle ilgili önermeyi daha sonraki bir çalışmamıza bırakmayı uygun bulduk. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, öğrencilerin % 74,7 sinin elektrik mühendisliği öğrenimini mesleğe ilgi duydukları için seçtikleri anlaşılmıştır. Diğerleri ise yüksek gelir sağlayan bir meslek olması nedeniyle ya da üniversite giriş sınavının sonucu olarak seçtiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında yaptıkları seçimin doğru olduğu kanısında birleşenler toplamın X 70j4'ünü oluşturmaktadır. Genel olarak iş beğenmemeye gerekçeleri bir yana bırakılırsa işsizlik oranının Z 0,0 olduğu bu dalda, öğrencilerin X 50,2'si iş bulamamaktan kaygı duyduklarını söylemişlerdir. Bu tek oran-bile bölüm öğrencilerinin gizli işsizlik ile çok yakından bağlantılı olarak mesleki gelecekleri hakkında kaygılarını açıklamaya yetmektedir. Son olarak aşağıda vereceğimiz oranın da ilgi çekeceğini umuyoruz. Bölümle ilgili kurullarda öğrenci temsilcilerinin bulunmasında öğrencilerin % 98,1'i yararlı olduklarını belirtmişlerdir.

Üzerinde en açık ve en ağırlıklı olarak birleşilen nokta da bu olmaktadır.

SONUÇ

Genel olarak bilimin varlığı üç koşul altında söz konusu edilir:

- Toplumun sınıfsal yapısı ve egemen sınıfların ekonomik-politik seçimleri.
- Yeterli insangücünün yetiştirilmesi.
- Teknik donatımın sağlanması.

Kısaca söylendiğinde bilimsel araştırma, bilgi üretme çabası ile eş anlamlı olarak kullanılır. Teknoloji ise üretilen bilginin maddi üretimde uygulanması (kullanılması) demektir.

Bu birkaç kısa tanımlamadan sonra sözlerimizi şöyle bir önerme ile sürdürelim: "Ülkemizde bilimsel araştırma için gereklilik söz konusudur ama bu konuda etkin talep yoktur. Bu talep, ancak çağın üretici sınıflarının (emekçi sınıfların) toplum yönetimine geçmeleri ile gündeme gelecektir." Demek ki, üretim-eğitim diyalogu ve giderek eğitim sorunu sınıfsal açıdan ele alınması gereken konular durumundadırlar.

Bu bakış açısı bir programı zorunlu kılmaktadır: ilericilerin eğitim,programını...

Böylesine bir çalışma yakın ve uzak olmak üzere bağlantılı iki hedef göstermek gerekliliğini getirmektedir, öncelikle ilericiler, bu düzen içerisinde eğitim politikasını eleştirmek ve düzenlemelere bağlamak durumundadırlar. Daha uzun dönemde ise emekçi halkın çıkarlarına dönük bir eğitim programının hazırlanması zorunluluğu vardır.

ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümünde ise öğrencilerin eğitim sorununa yaklaşımları benzer biçimde olmaktadır. Öncelikle, var olan Amerikan tipi eğitim modelinin eleştirilmesi ve aksayan yanlarının öğrenciler lehine düzeltilmesi çalışmaları gündemdedir. Daha sonra ise daha geniş çalışma gruplarının (öğrenci-öğretim üyesi-EMO-ilişkili kuruluşlar) hazırlayacağı

daha tutarlı ve yurt gerçeklerine uygun bir model çalışması hedeflenmektedir. Ayrıca yeni bir toplumsal düzende eğitim modelinin ne olabileceği üzerine ufak çalışmalar yapılmaktadır.

Son olarak, eğitim sorununun artık ilericiler açısından bir program sorunu haline geldiğini yinelemenin ve her düzeyde yapılacak çalışmalara etkin biçimde katılmanın kararı ve bilinci içinde olduğumuzu hatırlatmayı görev biliriz.

ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ VE EMO

abdülkadir kahraman

GİRİŞ

Elektrik mühendislerinin bugün demokratik mesleki kitle örgütü olan EMO, Genel Merkeze bağlı üç şube ve otuzaltı temsilcilik ile yaygın bir örgütlenmeye sahiptir, üye sayısı altı bini aşmış durumda bulunuyor. Geçen yirmibir yılın sonunda varılan düzeyi, geçmiş de bilerek değerlendirmek, örgütümüzün geleceğine ilişkin bakış açılarının ortaya konulmasına ve çalışma programlarının ileriye dönük daha etkin ve doğru hazırlanmasına olanak hazırlayacaktır. Ayrıca bu çalışma genelde ülkemizdeki bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi, özeldede teknik elemanların ekonomik, demokratik mücadelelerinde meslek kuruluşları olarak Odamızın yerinin ve görevlerinin saptanmasında önemli ipuçları verebilir.

Öncelikle TMMOB ve ona bağlı meslek odaları hakkında kısa bir bilgi vermek yararlı olacaktır.

TMMOB ve Odalar Anayasasının 122. maddesinin güvencesi altında kurulmuş, demokratik meslek örgütleridir. Anılan madde "Kamu Kurumu niteliğindeki meslek ku-

ruleşları kanunla meydana getirilirler ve organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir. İdare, seçilmiş organları bir yargı mercii kararına dayanmaksızın geçici veya sürekli olarak görevden uzaklaştırılmaz. Meslek kuruluşlarının tüzükleri yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz" demektedir.

Ayrıca 7303(6235) sayılı kanunda "Türkiye hudutları içinde meslek ve sanatlarını icraya kanunen yetkili olup da mesleki faaliyette bulunan sivil ve askeri yüksek mühendis, yüksek mimar, mühendis ve mimarları teşkilatı içinde toplayan, hükmi şahsiyeti haiz (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) kurulmuştur." denmektedir.

Aynı kanunun 2.maddesi, "Amme hizmetlerine yarar bir teşekkül olan Birliğin maksat ve gayeleri şunlardır:

- a) Bilimum mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir Oda tesis etmek,
- b) Ammenin ve memleketin menfaatleri, mesleğin inkişafı, meslek mensuplarının hak ve yetkileri bakımından lüzumlu gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak;
- c) Meslek ve menfaatleriyle

alâkalı işlerde resmi makamlarla işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve tekliflerde bulunmak, meslekle alâkalı bilimle mevzuatı, normları, fenni şartnameleri incelemek ve bunlar hakkındaki düşünceleri alâkalılara bildirmek" şeklindedir.

Anayasanın 112. maddesi ve ilgili kanun TMMOB ve Odaların yasal dayanağıdır.

Bugün TMMOB'ye bağlı 18 Oda bulunmaktadır. Bunlar; Elektrik Mühendisleri Odası, Fizik Mühendisleri Odası, Gemi Mühendisleri Odası, Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, İç Mimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Jeoloji Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası, Maden Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası, Metalürji Mühendisleri Odası, Meteoroloji Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Orman Mühendisleri Odası, Petrol Mühendisleri Odası, Şehir Planlama Mühendis ve Mimarları Odası, Ziraat Mühendisleri Odası.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

Konuşmanın bu bölümünde TMMOB'ye bağlı 18 meslek odasından

biri olan Odamızın kısa geçmişine bakarak, örgütlenme düzeyi, örgüt yapısı, üyelerinin sosyal, ekonomik ve mesleki durumları hakkında bilgi vermek istiyorum.

TMMOB Birinci Umumi Heyeti (Genel Kurulu) 18 Ekim 1954'de toplanmış ve 10 meslek odası kurulmuş, bu Odalardan biri de EMO. EMO Umumi Heyeti 26 Aralık 1954'de toplanıyor ve çalışmaya başlıyor. İlk kurulan çalışma birimleri, "atomun sulh yolunda kullanılması" konusunda çalışmalar yapan komisyonla, "Neşriyat Encümeni" yani şimdiki Yayın Kurulu. Bu sırada ülkedeki tüm elektrik mühendisi sayısı 709. Bunların ancak küçük bir kısmı Odaya üye oluyor. Tüm elektrik mühendislerini Odaya kaydetmek uğraşı bundan sonraki yönetim kurullarının en başta gelen görevleri arasında sayılıyor. Hatta bazen yasadaki "zorunlu üyelik" maddesinin kalkması gerekliliği ve salt gönüllü üyelerin örgüte katılmaları doğrultusunda yazılar yazılıyor.

Bu arada, 1958 yılında EMO İstanbul Şubesi kuruluyor. Eylül 1960 tarihli Elektrik Mühendisliği Mecmuasındaki baş yazı şöyle;

"Yıllardır tartışılan bir konu gene meslek çevrelerinde günün sorunu oldu: Mühendislik Odaları ve Odalar Birliği faydalı olamamaktadır, şu halde, faydalı olabilmeleri için ne yapılmalıdır?

Odalardan, özellikle Birliğin pek faydalı olduğunu savunacak değiliz. Ancak kanun zoru ile kurulacak yeni topluluklara da inanmıyoruz. Bir demek veya Birlik, kanun zoru ile bir araya gelen insanların topluluğu olmayıp yalnız inanarak, isteyerek ve seyerek aynı amaca yönelmiş kişilerin gayretleri ile yaşar. Oysa, Elektrik Mühendisleri Odasını yönetenler kanuni sorumluluklarının gereğini yerine getirebilmek için geçen ay 250 kadar elektrik mühendisini icraya vermek zorunda kalmanın üzüntüsünü duymuşlardır. Meslek teşekkülüne katılmak isteyen katılmayı, istemeyen katılmamalıdır. Bu işe, kanunun bu yolda değişmesini gerekti-

Paneli öğretim Üyeleri de izledi.

rir. Elektrik Mühendisleri Odası bu görüşünü çok önce kamuoyuna sunmuştur (Bak: Genel Kurul Tutanakları-1959. E.M.M. sayı 25-26).

Bugüne kadar görüşünüz değişmiştir. Kanuni tedbirlerle kişileri, arzularının zıddına, bir demek veya birlik çatısı altında toplanmağa zorlamak demokrasi düzenine inanınışların da benimseyecekleri cinsten bir düşünce olması gerek.

Bu bakımdan, üyelerimizden mühendislik teşekküllerinin nasıl olması hakkında düşüncelerini bize aksettirmelerini ve fikir toplamak için yapacağımız çalışmalarında bize yardımcı olmalarını rica ederiz. Saygılarımızla, İDARE HEYETİ"

Bu tarihten sonra Oda dergisinde yayımlanan bazı yazıların başlıkları ise şöyle:

- Elektrik, elektronik ve fizik işleri ile ilgili teknik elemanların sınıflandırılması ve yetenekleri hakkında talimatname tasarısı.
- Türkiye'de elektrik enerjisi durumu.
- Milli ekonomide plan meselesi.
- TEK Kanunu ve Türkiye'nin mütakbel enerji politikası (1959).
- Türkiye elektrifikasyonu hakkında önsöz.
- Köy elektrikleştirilmesi umumî prensipleri.
- Çok yüksek gerilimde enerji nakli.
- Endüstride insan gücü problemleri.

Oda yayın organı Aralık 1959'da "Türkiye Elektrikleştirme Planı" ile "Elektrifikasyon" özel sayısını olarak çıkıyor. Bu arada 27 Mayıs 1960'daki askeri darbe hakkında yöneticilerin görüşleri şöyle:

"27 Mayıs 1960 sabahı Türkiye'miz, hırslı politikacıların plansız, programsız, adaletsiz ve müsrif partizan idaresinden kurtulmuş, ömit ve sevinç verici yeni bir devire girmiştir.

Memleketimizin ilim, ahlâk ve programlı çalışmayı içine alan her sahasındaki yolsuzlukları

ve huzursuzluğu yıllardan beri sabır ve nefretle takip eden kahraman Ordumuz, sonunda, cesur ve aydın basımınız ile gençliğimizin hayatları pahasına devam ettirdiği büyük mücadeleyi tamamlamış ve dünyada ilk defa olarak milletinin insan haklarına dayanan anayasasını ve ahlâk temellerini silahı ile korumuş olmaktadır.

Burada, hürriyet diye, kardeşlik diye, namus ve ahlâk diye haykırarak canlarını veren, yaralanan, hapse giren bütün üniversiteli kardeşlerimizin, gazetecilerimizin, halkımızın ve nihayet kahraman Ordumuz mensuplarının aziz hatıralarını saygı ile anar, bu yeni devrin milletimize ve meslektaşlarımızla günden güne artan bir huzur ve saadet getirmesini dileriz."

Yeni dönemin hemen başında planlı bir ekonomi politikası sürdürülmesi hakkındaki Oda görüşü şöyle özetleniyor:

"Son on yıl içinde yapılan yatırımlarda plansızlığın, oy endişesinin ve tecrübesiz insiyatifin neticeleri memleket ekonomisi bakımından büyük çapta zararımıza olmuştur. Bu plansız veya son derece kararsız ekonominin sona ermesi şarttı. İnkılâp Hükümetimizin bir "Planlama Dairesi" kurma yolunda olduğunu memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz. Planlı ekonomi tatbikatının ve hazırlanmasının büyük yükü ise memleketimizde mühendislere düşmektedir. Bu vazifeyi lâıykıyla başarmak için mühendislerimizin sağlam bir ekonomik bilgiye sahip olması lâzımdır, lemsi bilginin ders kitaplarından elde edileceğini kabul edersek esas mevzuumuzu teşkil eden Milli, Bölgesel ve Sektörel planlamaya geniş yer ayırmamız icap etmektedir."

1959 yılında Oda yayın organı konusunda üyelere bir anket uygulanıyor, ankete sadece 52 üye cevap veriyor. Odamızda yapılan bu ilk anketin sonucunda 50 kişinin dergiyi okuduğu, 2 kişinin okumadığı, 31 kişinin dergiyi beğendiği, 11 kişinin beğenmediği, 10 kişinin çekimser kaldığı saptanıyor.

1960 yılı içinde EBASCO SERVICES INCORPORATED'da uzman E.R. Wooley'nin "Türkiye'nin Kuzeybatı bölgesindeki elektrik enerjisi istihlak durumu ve gelecekteki enerji taleplerine dair düşünceler" konulu konferansı EMO üyelerine sunuluyor. Yıl sonunda ise "Enerji Nakil Hatları" konulu bir açık oturum düzenleniyor.

1961 yılı içindeki iki önemli çalışma "Radyo amatörlüğü serbest bırakılmalıdır" konulu yazı ve "Tarife Sistemlerinde Yeni Görüşler" konulu açık oturum.

1962 yılında "Elektrik mühendisliği eğitimi yapan teşekküllerimiz, teknik öğretim meselelerinde Elektrik Mühendisleri Odası'nın görüşleri" adlı bir çalışma yapılıyor.

Odanın, ülkede uygulanması gereken ekonomi politikasına ilişkin görüşlerini anlamak için Eylül 1962'de yayınlanan şu yazıyı okumak yeterli:

"AKAMIZDA

Son günlerin İktisadi krizinden en çok serbest çalışan arkadaşlarımızın müteessir oldukları malumdur. Bunun sebepleri şüphesiz ki, çeşitlidir. Biz bugün bunlardan biri üzerinde durmak istiyoruz: Devlet Sektörünün, özel teşebbüsün iş sahasına girmesi, onun yapabileceği işlere el atması.

Bugünkü durumda müteahhit yerine müessesese işlerin yapılması halinde ekonomi sağlanacağı, hiç yoksak temiz iş çıkarılacağı, boş oturan elanana iş temin edileceği konuları oldukça münakaşa götürür hususlardır. Aksine, iş vardır fakat eleman yoktur. Askerlik müddetinin uzatılması, dış memleketlere akın bunun başlıca sebeplerindendir. İlaveten devletin teknik personeli tatmin edememesi en belli başlı faktördür. Konuşulan daima teknik personelin garantisiz yevmiyesi ve durumu olmuştur ve olmaktadır. Bugün bu mesuliyetin yarısını dahi yüklenmemiş ve fakat çeşitli yollarla bu miktar parayı alan devlet memuru çoğunluktadır. Maalesef bir kısım meslektaşlarımızın da kısır bir

kıskançlık ve cimriliğin zebunu olarak bu hali teşvik ettiği de bir vakıadır.

Diğer bir düşünce de, bazı müteahhitlerin kâfi kapasite ve ehliyetinde olmadığı, yapılan işin daimi bir münakaşa ve çekişme mevzuu haline getirildiği, bu sebepten emanet inşa halinde kullanılacak personelle, müteahhit kontrolü için çalışan personel sayısında bir değişiklik olmadığı, idarenin aynı miktarda mâli külfet altına girdiği zikredilmektedir.

Aynı şartlar altında yetişmiş iki şahıstan devlette çalışması kabiliyetli, diğerini kabiliyetsiz ve âmme düşmanı görmeye kimin hakkı vardır? Biz bu hususta kabahatin her iki tarafta da bulunabileceğini zannediyoruz. Bütün ileri memleketler bugünkü durumlarını bu iki zümrenin elele vermesiyle elde edebilmişlerdir. Harb sonundan beri bir sürü iş yaptık, yapıyoruz. Fakat hâlâ bu kabil işlerde niçin yabancı firmaları ararız, niçin hâlâ müstakilen bu işleri yapmayı bilmiyoruz, yoksa biliyoruz da yabancı hayranlığımız mı bu işe mâni oluyor? Yapanların bizden fazlası nedir? Devlet hususi sektörü teşvik, kanuni sınırları içerisinde himaye edemez mi? etmemeli midir?"

I. Elektrik Mühendisliği Kongresi 1963 başında "Türkiye'de Televizyon" ve "Türkiye Elektrik Kurumu" adlı açık oturumlarla beraber yapılıyor, kongre süresince bir teknik kitap sergisi de düzenleniyor.

Dergide ise bu yıl içinde şu yazılar çıkıyor:

- Elektrik Mühendisleri Odası Serbest Müşavirlik ve Mühendislik Yönetmeliği.
- TEK Kanunu Hakkında Odamız görüşü.
- Teknik Personelin Sosyal Hakları.
- Elektrik Yatırımlarının Problemleri.

1964 yılında ODTÜ Elektrik Mühendisliği Öğrenci Derneğinin düzenlediği "Türkiye'nin Kalkınmasında Elektrik Endüstrisinin Yeri" konulu açık oturuma Oda yöneticileri ve öğretim üyeleri de konuşmacı olarak ka-

tiliyor.

Elektrik Mühendisliği Günü, Oda amblemi ve mühendislik el kitabı konusunda anket düzenleniyor.

Meslekte 25 yılını dolduranlara özel diplomalar veriliyor.

Oda yöneticilerinin Dünya Bankasına ilişkin görüşleri dergide yayınlanıyor:

"1963 yılında Dünya Bankasından Mr. Bloor Çukurova T.A.Ş. ne verilecek kredi konusunda görüşmelerde bulunmak üzere memleketimize geldiğinde bu konuda da bir rapor hazırlamakla görevlendirilmişti. Rapor o tarihlerde Dünya Bankasına verilmiştir. Bu kerre Dünya Bankasından Mr. Bloor ve Mr. Collier'den kurulu heyet, yardım konusunda son safhadaki görüşmeler için geçen ay içerisinde Ankara'ya geldiler.

Düşünülen şekil, her haliyle Elektrik sektörünün yeniden organizasyonudur. Kanuni mevzuat, kuruluş, finansman, tarifeler, muhasebe sistemleri, standartlar, eleman durumu bu çalışmanın içerisinde girecektir. Gayet tabii olarak görüşmeleri, idarelerimiz arasındaki anlaşmazlıklar hemen etkilemiş ve TEK Kanununa ve konusuna dokunulmaması şartıyla bu çalışmanın yapılması arzu edilmiştir. Gerekçe olarak da şu hususlar ileri sürülmektedir. Elektrik sektörünün ve sanayinin gelişmesi TEK'in kuruluşuna bağlıdır. Dolayısıyla bu kanunun hemen çıkmasında fayda vardır. Kasımda T.B.M.M. açıldığında tasarı hemen kanunlaştırılacaktır. Dünya Bankası, TEK hakkında mütalâa verirse Mecliste görüşmeler uzayabilir, hatta kesilebilir.

Son durum Dünya Bankasının gerekli krediyi hibe olarak vereceği, bix müşavir firma tutulacağı ve bu firmanın hiç bir fikirle kayıtlı olmaksızın her türlü çalışmayı yapacağı şeklindedir. Yunanistan'da senelerce evvel bu işi muaffakiyetle yapmış olan EBASCO firmasıyla anlaşılması muhtemeldir.

Gönül isterdi ki, bu çalışmalar daha önce yapılmış olsun. Gerçekten, bu gün için geç bile olsa ele geçmiş olan bu fırsattan faydalanılması ve etüdlere

bir an önce başlanması yerinde ve memleket yararına olacaktır. Bu etüdlere alınacak sonuca göre TEK Kanunu yeniden gözden geçirilebilir, gerekli düzeltmeler yapılabilir veya yeniden hazırlanabilir.

Bu teşebbüsü memnuniyetle karşılıyoruz. Yeterki, samimi olalım ve tavsiyeleri kulak ardına atmadan veya kendimize uydurmadan iyi niyetle tatbik edelim. Bunun Dünya Bankası kanalı ile alınacak kredilerde de büyük fayda sağlayacağı, her türlü şüphenin üstündedir.

1965 yılında yapılan II. Teknik Kongreye devrin Başbakanı İsmet İnönü ve ilgili bakanlar katılıyor, Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği ile EMO'nun beraberce düzenlediği "Elektrik Makinaları, Cihazları ve Malzemeleri İmalat Sanayii Sergisi" kongre süresince izleyicilere açık tutuluyor.

Aynı yıl yapılan XI. Genel Kurulla 130 kişinin katılması üyeler arasında memnurluk yaratıyor, toplam üye sayısı ise 2010.

Bu yıl içinde,

- "Keban Barajı ve Hidroelektrik Tesisleri" özel sayısı çıkartılıyor.
- "Demiryollarının Elektrikleştirilmesi", "Güney Doğu Bölgesinin Kalkınmasında Elektrik Enerjisi ve Bir Kalkınma Teklifi", "Şehirçi Telefon Hizmetlerinde Şebekenin Rolü" adlı yazılar yayınlanıyor.

Elektrik Mühendisleri Sendikası kuruluyor (1966). (Bu girişim sonuçsuz kalmıştır). Aynı yıl içinde EMO Müşavirlik ve Mühendislik Yönetmeliği yayınlanıyor.

Ulusal bir elektronik sanayinin kurulması için ODTÜ'nün temel alınmasını öneren "Türkiye'de bir Stanford üniversitesi" adlı bir çalışma ve "Ekonomik Kalkınmamızda Yabancı Sermayenin Rolü" adlı yazı dergide yer alıyor.

Bir ajanda hazırlanıp 15 TL karşılığında üyelere gönderiliyor.

EMO, TMMOB'nin çalışmalarına katılmıyor, 7 Odanın bu konudaki ortak açıklaması şöyle:

"ELEAÇTRİK-GEMİ-TİNAŞAAT-KİNAKAMADEN-MAKİNA MÜHENDİSLERİ VE MİMARLAR ODALARI'nın

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ'nin TUTUCMU ve XIII. GENEL KURULUMUN KARARLARI HAKKINDA BİLDİRİSİ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Meslek Odaları. 1954 yılında "âmnenin ve memleketin menfaatleri, mesleğin inkişafı ve meslek mensuplarının hak ve selâhiyetlerini" korumak gayesi ile kanunla kurulmuşlardır.

Bu kuruluşta/ bilhassa yurt kalkınmasını sağlamak, Mühendis ve Mimarların Sırtına işlerinde yararlıklarını arttırmak, ayrıca mesleki vazife ve selâhiyetlerini tanzim etmek için Türk Mühendis ve Mimarları maddi ve manevi her türlü fedakârlıkta bulunmuşlardır.

Fakat 6235 (7303) sayılı Birlik Kanununun noksanları ve bir kaç Odanın kanundaki boşlukları kendi çıkarları yararına kullanmak gayretleri ve bazı Odalar emsal alınarak, Mühendislik ve Mimarlık tahsili yapmayan ve formasyonları olmayan bir kısım meslek mensuplarının, eksiklerini tamamlayacak ilave tahsili yapmadan, kestirme yollardan mühendislik unvanı talepleri Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğini çalısana hale düşürmüştür.

Bu durumda mezkûr kanunların kaldırılarak yerine gayeyi sağlayan bir kanunun ikamesine lüzum hasıl olmuştur.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin 1962 senesi başında yaptığı Olağanüstü Genel Kurul toplantısında, ittifaka yakın çoğunlukla, Birlik Kanununun yürürlükten kaldırılmasını ve Odalarımızın bağımsızlığa kavuşturulmasını sağlayacak bir kanun tasarısının teklifi kabul edilmiş ve bu teklif, geçen dönemde yüce meclise intikâl ettirilmişdir.

Fakat, birkaç odanın maksatlı olarak bu önergenin kanunlaşmasını önleyici çabalarda bulduklarının anlaşmasından sonra birlik ve çalışma imkânı kalmamıştır.

Bu sebeple 1962 yılından itibaren Makina mühendisleri ve Elektrik Mühendisleri Odaları, 1965 yılından itibaren İnşaat Mühendisleri Odası Birliğinin çalışmalarına ve Maden Mühendisleri Odası da 18-20 Nisan 1966 tarihlerinde yapılan son XIIIİİİbirlik Genel Kurul toplantılarına katılmamışlardır. XIIIİİİ.Genel Kurul toplantısında, bütün uyarma ve uzlaştırmacı tekliflere rağmen 1962 Olağanüstü Genel Kurulu'nda alınan karara aykırı tutumun bir kez daha belirmesi üzerine, bu toplantıda bulunan Gemi Mühendisleri, Kimya Mühendisleri ve Mimarlar Odaları da durumu protesto ile 19 Nisan günü 4. oturumda Genel Kurulu terketmişlerdir.

Bu suretle, Birliği teşkil eden 20.500 üyeli 11 Oda'dan, 15.000 Mühendis ve Mimarı temsil eden 7 si, geri kalanlarınca Birlik çalışmalarına katılışmana durumuna getirilmişlerdir.

Sonuç olarak Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin XIIIİİİ. Genel Kuruluna hiç katılmayan veya katılıp terkeden, aşağıda imzaları bulunan 7 odamızın, bu toplantıda, yalnız Gemi Makinaları İşletme, Harita ve Kadastro, Orman ile Ziraat Mühendisleri Odalarının iştirakiyle alınan kararları kabul etmediğini kamu oyuna saygı ile duyurur ve Odalarımızın bağımsızlığını sağlayacak yeni kanunun bir an önce çıkarılmasını Yüce Meclislerden beklediğimizi en derin saygılarımızla arz ederiz."

1967 yılında yapılan XIIIİİİ.Genel Kurula 215 üye katılıyor, toplam üye sayısı 2197. IIIİİ.Teknik Kongrenin yapıldığı bu dönemde kayda değer çalışmalar ise şunlar;

- Köy elektrikleştirilmesinin elektrik kooperatifleri yoluyla gerçekleştirilmesi.
- Memleketimizde şehir içi telefon şebekesindeki gelişmeler.
- ABD'de bir yüksek mühendislik okulunda elektrik mühendisliği öğrenimi.
- Türkiye'de elektronik endüstrisinin kurulması.
- EMO Kalite Belgesi Talimatnamesi.

1968-1969 dönemindeki çalışmalara bakarsak:

- EMO İzmir Şubesi açılıyor.
- Yetkili elektrikçiler hakkında yönetmelik çıkarılıyor.
- Lokalde kağıt oynatılmaması 107 imzalı bir dilekçe ile üyeler tarafından kınanıyor.

Dergide yayınlanan yazıların adları şöyle:

- Türkiye'de Telefon ve Telekomünikasyon Sanayii.
- Dış Ticaret Rejimi Kota Çalışmaları ve Odamızın Durumu.
- Keban Projesi ve Enterkonnekte Sistemimiz.
- İş Kanunları Karşısında Teknik Personelin Hakları.
- Teknik Elemanlar Kendi Sorunlarını Hükümete Neden Anlatamaz.
- Yatırım Nedir, Yatırım Teklifleri Nasıl Hazırlanmalıdır?
- Türkiye'de Yabancı Sermaye Politikası Hakkında Düşünce ve Temenniler.
- Televizyon Standartları ve Planlaması.
- Peyklerle Telekomünikasyon.
- "Türkiye'nin Elektrik Sorunlarının Uzun Vadeli Çözümü ve Yurdumuzda Elektroteknik İmalat Sanayinin Kurulması Yolundaki Çalışmalar" (Oda Komisyonu Raporu).

DEVİRİMCİ KADROLAR YÖNETİMDE

1970 yılı Genel Kurulu Odanın gelişimi içinde bir dönüm noktası oluyor ve 500'den fazla üyenin katıldığı XIV.Genel Kurulda Oda yönetimine devrimci kadrolar seçiliyor. Bu günden sonraki tüm çalışmalar bu yeni kadrolar tarafından gerçekleştiriliyor. İnşaat Mühendisleri ve Mimarlar Odalarında da devrimciler yönetime geliyor. Bu yıl içinde yapılan çalışmalar ise şöyle:

- IV.Teknik Kongre ve Türkiye Elektrik ve Elektronik Cihaz ve Malzemeleri İmalat Sanayi Sergisi.
- Teknik Personel Mitingi. Bu, mühendis ve mimar Odalarının katıldığı ilk miting. Miting konusunda dergide çıkan haber şöyle:

"Elektrik, İnşaat, Maden Mühendisleri ve Mimarlar Odaları ile

TEKSEN, Teknik-İş, Karayol-tiş, Mm Teknik-İş, Türkiye Teknikerler ve Zonguldak Ekt Teknik Elemanlar Sendikalarının düzenlediği Teknik Personel Miting ve Yürüyüşü 18 Nisan günü Ankara'da yapıldı. Miting ve yürüyüş Meteoroloji Mühendisleri Odası ve Devrimci Kimya Mühendisleri ile TÖS, İTÜ Talebe Birliği, ODTÜ öğrenci Birliği, TDGF ve daha birçok öğrenci kuruluşu ve sendika katıldı. Mitingde İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Sedat özkol, TEKSEN Genel Sekreteri ve Odamız Yönetim Kurulundan Engin Günce, ODTÜ öğrenci Birliği Başkanı Erhan Erdoğmuş ve çeşitli sendikalarından konuşmacılar mitingin amacını açıklayan, teknik personelin demokratik ve sendikal haklarını savunan, sosyal güvenlik ve grev hakkı isteyen konuşmalar yaptılar. Konuşmalarda ayrıca sanayimizin gayri milli karakteri, ülkemizin yeraltı ve yerüstü servetlerinin emperyalizm ve içerdeki ortakları tarafından naşıl sömürüldüğü, iktidarların birleşmemesi ve güçbirliği kurmama engel olabilmek için çeşitli meslek dalları ve işçilerle teknik personel arasında naşıl bölünme yaratmaya çalışıldığı ortaya kondu.

Miting gününden önce bastırılarak kamu oyuna sunulan ortak duyuruyu mitingin amaçlarını belirtmesi bakımından sütunlarımıza alıyoruz.

Miting günü T.M.M.O.B. bir basın bülteni yayınlayarak bu mitinge katılmadığını, mitingi tasvip etmediğini, ayrıca "diksiplini sağlamak amacıyla" Elektrik, İnşaat, Maden Mühendisleri ve Mimarlar Odalarının kapatılması için Hükümete başvurduğunu açıklayarak demokratik haklarımızı ve sosyal güvenliğimizi elde etmek için giriştiğimiz haklı mücadelemize tam olarak karşı olduğunu bir kez daha ortaya koymuş oldu."

Miting öncesi yayınlanan bildiriye ise kamuoyuna şu açıklama yapılıyor:

"TÜRK KAMU OYUNA DUYURU

- ülkemiz dışa bağımlı, içinde orta çağ artığı kurumların barındığı, milli sanayiini kura-

mamış, sosyo-ekonomik yapısını tümüyle dış ve iç sömürü güçlerinin belirlediği geri bırakılmış bir ülkedir

- Gerçekte bir toplumun yaşantısını sürdürmesinin ve gelişmesinin temel unsuru olan yatırımlar, ülkemizde emperyalizm ve işbirlikçileri tarafından bizi dışa giderek daha bağımlı kılacak biçimlerde tasarlanmakta ve gerçekleştirilmektedir.

- Bu durumda bir avuç vurguncu hergün biraz daha zenginleşmekte, emekçi halkımız da hergün biraz daha yoksullaşmakta ve ezilmektedir. Ülkemizin bağımsızlığı ve kalkınması mücadelesinde emekçi halkımızın yanında yerini alan Türk Teknisyenleri, Bakanlar Kurulunun 4/10195 sayılı kararnamesiyle, yıllardır demokratik ve ekonomik haklarını savunamayacakları bir statü içinde çalıştırılmışlardır.

- Bu kararname yatırımların ülkemiz ve halkımız çıkarına bilimin gösterdiği yoldan kontrolünü engellemek ve memleket sever teknisyenleri sürekli olarak baskı altında tutmak için bir oyundur.

- Demokratik haklarımızı kısıtlayıcı olduğu kadar, sosyal güvenlik de getirmeyen, orta çağ kalıntısı 4/10195 sayılı kararnamenin yasalarla da aykırı olduğu hukukularımız tarafından da pek çok kere kesinlikle ortaya konmuştur.

- Bugün de yeni Personel Kanunu ile Türk teknisyenleri demokratik hakları kısıtlı bir memur statüsüne sokularak oyun devam ettirilmek istenmektedir.

- Teknikeri, teknisyeni, mühendis ve mimarıyla tüm Türk teknik elemanları olarak buna imkân vermeyeceğiz.

- Teknik elemanlar kadar memur statüsünde çalışan arkadaşlarımızın sosyal güvenliğini garantiye alan, bir kelimeyle kamu sektöründe engüç şartlarla çalıştırılan yUzbinlerce kişilik kamu personelinin sömürülmesine son veren bir personel kanunu istiyoruz. T.Ö.S. ve PERSEN'in bu anlayışla hazırladıkları tasarının iktidarlara ışık tutması gerekirdi.

- Bu güne kadar temelde toplum

yararına olan isteklerimizi, kamu oyuna daima yanlış yansıtılan bizi suni olarak parçalamak ve bölmek suretiyle kendi sömürü çıkarlarını sürdürmek çabasındaki işbirlikçilere karşı en güçlü bir şekilde birleştik.

- Mutlaka işçi statüsü içinde demokratik haklarımızı elde ederek, teknik bağımsızlığımızı sağlayana dek direneceğiz.

- Dış ve iç sömürüye karşı gelişen direnişimizi ve işçi olmak, işçi kalmak yolundaki kararlarımızı 18 Nisan Cumartesi tarihli yürüyüşümüzle belgeleyeceğiz.

Türk teknik elemanı :

Bu yürüyüş senin yürüyüşündür ! Yürüyüşe mutlaka katıl ! Yürüyüşü tüm varlığında destekle!

İşçi olduğunu, işçi kalmaya azimli olduğunu türk kamu oyuna duyur ! İşbirlikçilerin bölücü çabalarına karşı çık 1 Demokratik haklarını elde edene kadar diren i

Tüm yurtseverleri bizi desteklemeye, yürüyüşe katılmaya davet ediyoruz."

12 Şubat 1970 tarihinde teknik elemanların ilk sendikal örgütü TEKSEN kuruluyor.

Personel Kanununa karşı bir forum düzenleniyor. Foruma ilişkin olarak aşağıdaki haber yayımlanıyor:

"Personel Kanununa Karşı Elektrik Mühendisleri Forum Düzenledi.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu tasarısı Meclis bütçe alt komisyonunda görüşülmeye başlandığı günlerde, Odamız, bu tasarıya, yurt ve meslek sorunları yönünden yaptığı araştırmaların ışığı altında derhal karşı çıkmış ve meseleyi Odalararası Kurul'a götürmüştür. Esasen Odalararası Kurul çalışmalarını bu tasarı üzerinde yoğunlaştırmıştı. Tasarı tüm olarak incelenmiş ve teknik personeli idari ve mali yönden olanaksız bıraktığı gerçeğine varılmıştır. Bunun üzerine odalar çeşitli bildirilerle durumu kamu oyuna duyurdular. Bunlara

paralel olarak da Odamız üyelerini çalıştırdıkları kamu kuruluşlarından istifaya çağırırdı. Odalararası Kurul da almış olduğu genel Teknik Personel Forumu kararı ile sorunu ortak bir toplantıda görüşmeyi ve yapılacak eylemleri saptamayı uygun gördü.

İşte, Odamız Yönetim Kurulu bütün bu olayları kendi üyeleri ile tartışmayı gerekli bulduğundan bir forum düzenledi. Forum kararı çok isabetli alınmış ve umulanın üstünde bir ilgi ve fayda sağlamıştır.

28 Mayıs 1970 günü Ankara'da Türk Hukuk Kurumu Konferans Salonunda bir araya gelen 300'ü aşkın elektrik mühendisi Personel Kanunu Tasarısı üzerindeki görüşlerini açıkladılar.

Genellikle teknik elemanın işçi sayılması gerektiği görüşünün hakim olduğu konuşmalar yapıldı. Görüşler arasında belirtilen önemli bir husus Personel Kanunu'nun yurt sorunlarına temelde bir fayda sağlayamayacağı, tasarıya karşı çıkarken kitle olarak diğer meslek gurupları ile beraber olmamız gerektiği görüşü idi. Üyelerin aydınlandığı bir diğer önemli husus ise 1965 yılında idari hükümleri kabul edilen 657 sayılı kanunun kapsamına alınamayan teknik personelin bugün aynı kanunun mali hükümleri saptanırken g5z önüne alınmış olmasıydı.

Yönetim Kurulunun tasarısı ile ilgili çalışmalarını ve üyelerin kişisel görüşleri belirtildikten sonra aşağıdaki kararlar Forum Kararı olarak saptandı ve Ebrum sana erdi.

- Teknik elemanlara grev, toplu sözleşme, sendikalaşma, yönetime katılma, yönetici olma ve diğer demokratik hakları sağlayan bir Teknik Personel Kanunu'nun çıkarılması istiyoruz.
- Teknik elemanın 29 Mayıs'ta yapacağı Genel Forumdaki görüşümüz bu olacaktır ve yapılacak olan boykot eylemine katılıyoruz.
- Her türlü eylem denendikten sonra yapacağımız direnişin kesin ve son şekli toplu istiftadır.

TÜM ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ İSTİFA EDİYOR

Direnişimizin son şekli olan toplu istifanın temelleri hemen Forumda atıldı, tik kez Forumda bulunan üyelerden hemen hepsi istifa dilekçelerini Oda yöneticilerine teslim ettiler. İstifa dilekçeleri Yurdun dört bir yanından gelmeye devam etmektedir. İstifa dilekçelerinin sayısının daha da artarak kamu sektöründeki üyelerimizin tam sayısına erişeceğini ummaktayız."

Bu doğrultuda 300'ü aşkın istifa mektubu geliyor. Bunlar EMO'da toplanıyor, fakat Kurumlara gönderilmiyor. .

Teknik elemanlar büyük forumu yapıyor, Dergide sarı renkli sayfalarda sosyal içerikli yazılar yayınlamaya başlanıyor. Ayrıca "gençlik sayfası" başlıklı bir sayfa açılıyor.

Bu yılda yayımlanan yazıların bir kısmı şunlar:

- Ortak Pazar Tuzağı.
- Personel Kanunu üzerine.
- Memurların Toplu Direnişi Suç Değildir.
- Madenlerimize Sahip Çıkalım.
- 2. Boykot ve TEKSEN Kongresi.
- Özel Yüksek Okullar Sorunu.
- DPT Sosyal Planlama Dairesi, Özel Yüksek Okullar Araştırması Raporu.
- Sovyetler Birliği Birleştirilmiş Enerji Enterkonnekte Sistemindeki Gelişmelerin Safhaları.
- Emperyalizm Nedir, Emperyalizme Karşı Nasıl Savaş Verilir?
- Petrol üzerinde Oynanan Oyunlar.
- Doktorları Göçmenler..
- Devlet, Vergi ve Faşizm.

Gerek Oda çalışmalarında yeni olmak, mesleki çalışmalarda yeteri kadar etkin olamamak nedeni, bir de tabanın somut taleplerinin çok ötesinde siyasal yazılar yayınlamak nedeni ile 1971 yılı genel kurulunda Oda yönetimine karşı sağcı ve sosyal-demokrat üyeler ortak bir liste ile güçbirliği yapıyor. Olaylı bir genel kuruldan sonra ancak, mahkeme

kararı ile Oda yönetimi 4'e 3 gibi bir çoğunlukla kazanıyor.

12 Mart faşizan döneminin, tüm demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldırdığı bu yıl içinde, Yönetim Kurulundan 4 kişi Ağustos ayında TCK'nun 141-142-311-313 maddelerine muhalefetten dolayı tutuklanıyor. Teknik elemanların sendikal örgütü TEKSEN, Anayasadaki "memurların sendika kurma hakları"nın kaldırılması ile, kapatılıyor. Dergide TÜTEB (TÜTED)'de örgütlenme öneren bir yazı ve ardından da TÜTEB (TÜTED) tüzüğü yayınlanıyor. Bilişim özel sayısı çıkartılıyor, dönemin güncel sorununa ilişkin olarak hazırlanan "Ölüm Cezası Kalkmalıdır" adlı bir yazı Aralık dergisinde yer alıyor. Bunun dışında, Odamız "Devlet Etüd ve Proje Ofisi Komisyonu" nun raporu yayınlanıyor, bu konuda bir kanun tasarısı hazırlanıyor.

İstanbul Elektrik İşletmesinin tarihçesi, yapma uydu haberleşmesi, endüstrileşme zorunluluğu ve mühendislik hizmetleri konulu yazılar dergide yayınlanıyor.

1972, sıkıyönetim uygulamasının ülkenin çeşitli yerlerinde bilinen yöntemlerle sürdüğü bir yıl oluyor. TMMOB ve tüm Odalar, TMMOB Kanunu değiştirilerek yok edilmek isteniyor, geniş çapta bir kampanya açılıyor ve ilerici demokrat kamuoyu bu uygulamaların karşısında duyarlı hale getiriliyor. İlerici teknik elemanlar parlamenterlerle ilişki kuruluyor, Cunhurbaskam ve ana muhalefet partisi genel başkanına bu uygulamanın durdurulması için teknik elemanlardan oluşan bir heyet gönderiliyor. Kanun teklifinin Senato dan dönmesi ile Odalar kapanma tehlikesini geçici olarak atlattıyorlar.

Mesleki çalışmalar da sürüyor, 10 meslek Odası ortak "teknik eleman anketi" düzenliyor.

Ayrıca;

- Teknik Personel Kanunu Çıkarılmalıdır.
- TMMOB Kanunu Değiştirilmek ve Meslek Odaları Yok Edilmek İsteniyor.
- Bürokrat ve Teknokrat Çaprazı.

- Türkiye'de Enerji Sorunu ve Bir Seminer.
 - Türkiye'de Milli Elektronik Endüstrisinin Kurulması Sorunları.
 - Endüstrileşme ve Türkiye.
 - Libya'ya Beyin Göçü Eğiliminin Kökenleri.
 - Türk Teknik Adamları ve Sorunları.
 - Türkiye'de Ulusal Gelir Nasıl Paylaşıyor?
 - Yabancı Teknik Eleman Sorunu.
 - Ortak Pazar, Türkiye, işçiler.
 - 3BYKP Üstüne Genel Bir Değerlendirme.
 - Enerji Sorunu ve Kömür.
 - TSE Nasıl Yönetiliyor, Denetleniyor.
 - Güç Sistemlerinin Topraklanması.
 - Tümlüşük Devreler.
 - TV Mühendisliği ve Türkiye'de Televizyon.
 - Örnekse ve Sayısal Bilgisayarlar.
 - Bilgi İşlem Tarihçesi
- gibi yazılar dergide yer alıyor.

Yakın dönem büyük ölçüde bilindiğinden burada bu konuyu bitirmek istiyorum. Bu geçmişe kısa bakış EMO hakkında az da olsa bir fikir vermiştir görüşündeyim. Konuşmama örgütümüzün bugünkü yapısı, Oda üyelerinin sosyal, ekonomik, sınıfsal ve mesleki durumlarını açıklayarak devam edeceğim.

ÜYELERİN NİCEL ve NİTEL DURUMLARI

Elektrik mühendislerinin % 72,4'ü kamu kesiminde, % 14,3'ü özel kesimde (ücretli), % 10,8'i de özel kesimde (işveren) çalışmaktadır.

Kamu kesiminde elektrik mühendislerinin en yoğun olarak bu- lundukları kurumlar şöyle sıralanabilir:

KURUM	ELEKTRİK MÜHENDİSİ SAYISI
TEK	732
PTT	- 359
İller Bankası	173
İTÜ	128
TRT	97
İskenderun Demir Çelik	94
TCDD	70
ODTÜ	68

DSİ	52
TKİ	52
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	51
MKE	43
THY	34

EMO'nun Aralık 1976 tarihinde ki üye sayısı 6000 dolayındadır. Son yıllarda, her yıl 750 kadar yeni mezun Odaya kaydını yaptırmaktadır. Elektrik mühendislerinin yıllara göre sayısal gelişmesi aşağıda görüldüğü gibidir.

YIL	ELEKTRİK MÜHENDİSİ SAYISI
1914	1
1919	2
1924	10
1929	32
1934	67
1939	127
1944	245
1949	414
1954	709
1959	987
1964	1813
1969	3011
1974	5292
1976	6617

Yukarıdaki çizelge incelendiğinde, 1970-1976 yılları arasındaki 6 yılda yetişen elektrik mühendisi sayısının, 1914-1970 yılları arasındaki 56 yılda yetişen elektrik mühendisi sayısına eşit olduğu görülür. Bu hızlı artışın nedeninin, sonraları devletleştirilen, kâr amacı ile kurulmuş özel yüksek okullar olduğu biliniyor. Sözü edilen okulların eğitim kurumu olarak nitelikleri ve elektrik mühendisi sayısındaki artışın planlı ve sanayinin gereksinmesine uygun olup olmadığı bu çalışmanın konusu değil. Sadece şunları belirtmek yararlı olacak.

Ülkemizdeki planlama çalışmalarının özel kesim için salt yol gösterici nitelikte olduğu bilinmektedir. Bunun ötesinde kamu kesimi için de planlamanın gerek amaçları, gerek etkinliği tartışmalıdır. Bu çerçevede üretime dönük bir eğitimden, sanayileşmenin gereklerine göre ve üretim artışlarına yönelik olarak yürütülen bir eğitim planlamasından söz edilemeyeceği açıktır. Ülkemiz-

de yaratılmış bir eğitim kapasitesi mevcuttur. Bunun bir bölümü teknik eleman eğitimi ve içinde elektrik mühendisliği eğitimini de kapsar. Genel eğitim içinde elektrik mühendisliği eğitimi gözönüne alındığında, egemen sınıflarca, çarpık ve geç gelişen sanayinin işgücü gereksinmesini karşılayacak doğrultuda eğitim kapasitesinin geliştirildiği söylenebilir. Ancak bu gelişme toplumun bütününden bağımsız olarak gerçekleşmektedir. Doğru anlamda bir sanayileşmeden söz etmek için ise eğitimden modern sanayinin geliştirilmesinde bir araç olarak yararlanılması zorunludur.

Türkiye'deki duruma bakıldığında ise sanayinin genellikle montaj sanayii yapısında olduğu ve ağırlıklı tüketime dönük olarak geliştiği görülmektedir. Bunun sonucu, insan gücü gereksinmesinin bir kısmının yurt dışından karşılanması yani teknik hizmet dış alımı biçiminde gözlenir, özellikle büyük projelerin tasarım ve yürütülmesinde bu durumla karşılaşmaktadır. Bu anlamda personel kullanımının yani istihdam sisteminin de eğitimle ilişkili olarak planlanması zorunludur. 3.BYKP'de, insan gücü açığının "elektrik mühendisliğinde en yüksek değeri bulduğu" (3.BYKP, sayfa 81) kaydedilmiştir. Yani sanayileşmenin darboğazlarından biri olarak tekrar edilen "nitelikli eleman eksikliği" sorununun elektrik mühendisliği dalında büyük önem taşıdığı ifşede edilmektedir. Gözlenebilen istihdam düzeyi ve politikasıyla birlikte dikkate alındığında bu durumun ilginç boyutlara ulaşacağı açıktır. Kamu kesiminde çalışan elektrik mühendislerine yönelik ayrıntılı bir eğitim-çalışma araştırması bugüne dek yapılmamış durumdadır. Ancak kaba bir gözlem bile bu kesimde gizli işsiz sayılabilecek mühendislerin gözden uzak tutulamayacak bir sayıda olabileceğini gösteriyor. Bunun ötesinde işyerinde yürüttüğü bürokratik hizmetleri, mühendislik eğitimini gerektirmeyen, yani bilimsel bilgilerini kullanmayan elemanların varlığı da gerçekçi bir varsayım ile kabul edilebilir.

Bu tablo kamu kesiminin birçok dallarında gözlenebilen çarpık personel kullanım politikasının kaçınılmaz bir sonucudur. Bu durumda, dış teknik hizmet alımının boyutları ile yurt dışına göç eden teknik elemanların varlığı da eklenirse, tutarsız ve etkisiz bir personel kullanımı politikasının planlarda sözü edilen elektrik mühendisi açığında büyük ölçüde etken olduğu söylenebilir. Burada, teknik elemanların ekonomik ve toplumsal koşulları da hesaba katılması gereken bir olgu olarak belirlemektedir.

Her türlü sendikal haktan yoksun bir statüde tutulan teknik elemanlar ve bu kesimin bir parçası olan elektrik mühendisleri arasında yurt dışına göç, mesleği bırakarak ekonomik bağımsızlığını sağlayacağı başka işlerde çalışma gözlenmektedir (Mimarlar Z 7,4, elektrik mühendisleri Z 7,2, ziraat mühendisleri % 53,5). Özel kesim ise hemen bütün dallarda olduğu gibi yüksek ödemelerle, kamu kesiminde yetişmiş nitelikli mühendisleri çekme özelliği göstermektedir. Bu anlamda elektrik mühendisi eksiğinin özel kesim için büyük ölçüde söz konusu olacağını düşünmek fazla gerçekçi olmayacaktır.

Diğer çalışanlar gibi elektrik mühendisleri de artan hayat pahalılığı ve enflasyonun etkisi ile giderek yoksullaşma sürecine girmişlerdir. Yapılan bir çalışma aşağıdaki tabloyu vermektedir.

Ücret Tutarı (TL)	Elektrik Mühendisi Oranı (Z)
2000'e kadar	1,2
2000 - 3000	7,7
3000 - 4000	23,2
4000 - 5000	23,8
5000 - 7500	23,2
7500 - 10000	11,3
10000-Daha fazla	9,6

Yani yaklaşık olarak elektrik mühendislerinin yarısı 3000-5000 TL arasında ücret almaktadırlar, ülkemizdeki ev kiralarının, temel gıda maddelerinin ve tüketim mallarının fiyatları gözönüne alınırsa diğer çalışanlar gibi elektrik mühendislerinin de ekonomik baskılar altında bulunduğu anlaşılar.

Oda üyelerinin mesleki niteliklerinin bilinmesinde bir fikir verebilmesi için üyelerin mezun

oldukları okullara da bir göz atmak gerekmektedir. Oda üyelerinin mezun oldukları okullara göre bileşimi şöyledir:

EĞİTİM KURUMU	Oranı (Z)
İTÜ	40
İDMMA	29
ADMMA	10
ODTÜ	9,3
Yabancı Eğitim Kurumu	7,4
KTÜ	1,4
Boğaziçi Üniversitesi	1,3
EDMMA	0,03

Yukarıda verilen görünüm içinde gözden kaçırılmaması gereken ve bir ölçüde özel önemi olan bir konu da elektrik mühendisliği eğitimindeki ders programlarıdır. Bu konu bir anlamda eğitim uzmanlarının da katkısını gerektirmektedir. Öncelikle eğitimin belirli bir toplumsal özden yoksun olarak verilmesi, daha açık bir anlatımla, egemen sınıfların belirlediği ve gerekli gördüğü bir çerçevede işlenmekte olması, halkın gereksinimlerinden kopuk 'M-r biçimde formüle edilmesi," bu alandaki sorunları yaratmaktadır. Onun ötesinde akademik çevrelerin konuya ilişkin her türlü olumlu çabasını etkisizleştirmeye yönelik ve bilim özgürlüğüne aykırı baskılar, sorunun üniversite eğitiminin tüm dallarını kapsayan demokratik önlemlerin gerekliliği ile bütünleşmesini de getirmektedir. Yüksek okullarda sınırlı laboratuvar olanakları ve eksik gereçlerle eğitim gören ve bunun ötesinde geçici ve sınırlı sürelerle eğitime katılan öğretim üyelerinin de tümüyle yararlı olmadığı programları sürdüren elektrik mühendisliği öğrencilerinin durumu da ayrı bir sorun yaratmaktadır. Yetersiz bir eğitimin uzantısı olarak iş bulma olanakları da genellikle yetersiz ve sınırlı olan bu kesimin durumu da genel anlamda bir eğitim reformundan ayrı tutulamamaktadır.

Bu olanakları daha ileri olsa ve daha yetkin bir eğitim görseler de, elektrik mühendisliği öğrencilerine uygulanan programların, değinilen "toplumdan kopuk olma" niteliği öncelikle ele alınması gereken bir konudur.

Panelde, Elektrik Mühendisliği dışındaki bölümlerden gelen izleyiciler de vardı.

ODAMIZIN ÇALIŞMALARI

Bunlardan sonra Odamızın en genel anlamda yaptığı çalışmalarından bahsetmeyi gerekli görmekteyim, öncelikle tüm çalışanlar gibi elektrik mühendislerinin de her türlü demokratik ve ekonomik haklarını ancak özgür ve emekten yana bir düzende alabilecekleri gerçeğinin, çalışmaların belirleyici ilkesi durumunda olduğunu, Oda çalışmalarının bu bilimsel gerçeğin ışığı altında yapılmakta ve sonuçlandırılmakta olduğunu belirtmeliyim.

Ülkenin ve üyelerinin çıkarlarını savunmak için kurulmuş bir meslek örgütü olan Odamız, üyelerinin ekonomik, demokratik talepleri doğrultusunda çalışmalardan kalkarak, halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesine kendi ölçeğinde ve örgütsel işlevleri doğrultusunda katkıda bulunmaktadır.

Üyelerinin ekonomik çıkarlarına personel yasaları, yan ödemeler kararnamelemleri ile çözüm getirilemeyeceği, bu konudaki güvencenin ancak grevli, toplu sözleşmeli sendikal haklarla sağlanabileceği konusunda tüm teknik eleman örgütleri görüş birliği halindedir ve teknik eleman kitlesi bu mücadelenin gereğine giderek daha da inanmakta ve mücadele giderek daha da etkinlik kazanmaktadır.

Bunun dışında Odamızı ilgilendiren konular arasında, ülkemizin enerji sorunları, elektrik enerjisi sorunu, elektroteknik ekipman sanayii, elektronik ve haberleşme sanayii, bilgisayarlar ve bilişim politikası, elektrik üreten ve dağıtan imtiyazlı şirketler sorunu, elektrik projeleri ve vizeleri, sanayi mamullerine kalite belgesi verilmesi çalışmaları, standartlara ve TSE'ye ilişkin çalışmalar sayılabilir. Bunların dışında teknik eğitim sorunları, sektöre ilişkin DPT'nin hazırladığı görüşler, BYKP'larının hazırlanmasında yapılan çalışmalar, eşdeğer örgütlerle ilişkiler, sektöre ilişkin yatırımlar, bütçe tekliflerinin incelenmesi sorunu, kısaca sanayileşmenin ve kalkınmanın

Odanızı ilgilendiren bölümlerine ilişkin çalışmalar yapmak bu konuda öneriler geliştirmek de Elektrik Mühendisleri Odasının asli görevleri arasındadır.

TARTIŞMALAR ve SONUÇ

Konuşmaların tamamlanmasından sonra izleyicilerin soruları Banger ve Kahraman tarafından yanıtlandı. Bu arada öğretim üyeleri ve öğrenciler de kimi sorunlarını karşılıklı tartışmak olanağını buldular. Daha sonra Özgirgin, konuşma ve tartışmalardan edinilen bilgilerin ışığı altında kısa bir genelleme yaparak paneli sona erdirdi. Özgirgin paneli kapatırken şunları söyledi:

"Toplumsal üretimin sağlanmasında iki temel öge, emek ve üretim araçlarıdır. Üretimin maddi faktörleri emekçi halkla birlikte üretici güçleri oluştururlar. İnsan emeği olmadan, onun üretim yetenekleri, deneyleri, bilgi ve becerileri olmadan üretim sürecinden söz edilemez. Burada üretim deneyi, iş ve çalışma alışkanlıkları, bilgi ve beceri dengisinde aklı gelen, vurgulanan "eğitim"dir. Yani eğitim ile üretim arasındaki ilişkiyi "eğitim üretim içindir" şeklinde belirtebiliriz.

Eğitim bir üstyapı kurumu olduğu kadar, üstyapıyı belirleyen, ekonomik yapının içinde de var olan bir faktördür. Günümüzde bilim ve teknolojideki gelişmeler emeğin yetkinleşmesini, emeğin niteliğinin artmasını zorunlu kılmakta ve sağlamaktadır. Bu nedenle çağımızda eğitim daha bir önem kazanmaktadır. Ancak eğitim deyince, salt öğrenim dönemine ilişkin bir süreci değil, insanın yaşam ve üretim süreci içinde geniş bir zaman dilimini anlıyoruz.

Eğitimi, içinde bulunduğumuz sosyo-ekonomik yapıdan soyutlamak olanaksızdır. Bu nedenle ki emperyalist kapitalist sisteme politik, ekonomik ve kültürel yönden bağımlı geri bir kapitalist yapı oluşturan ülkemizde eğitimi, emperyalizm ve egemen güçlerin sömürsünden, ülkenin sahip olduğu tek-

nolojik düzeyden ayrı düşünemeyiz. Cenel eğitimin bir parçasını oluşturan teknik eğitim de bu olgunun dışında değildir. Yani teknik eğitimin amaçları da emperyalizm ve tekellerin çıkarları doğrultusunda işleyecektir.

Ülkemizde eğitim, diplomalı adam yetiştirme, ithal edilen teknolojinin teknik düzeyde gereğini yerine getiren eleman yetiştirme, ileri kapitalist ülkelerin gereksinimi olan teknik elemanların ucuz yollardan karşılanması amaçlarına yöneliktir.

Yapılan planlama çalışmalarında eğitim üretim ilişkisine yvarlak laflarla değinilmesine karşın gerçekte bilimsel bir yaklaşım getirilmemiştir. Ülkemizdeki planlamanın niteliği bir bütün olarak sanayileşme olgusunu kavramadığından, sanayileşmenin gerektirdiği nitelik ve nicelikteki elemanların yetiştirilmesi söz konusu değildir. Gerek sanayileşmede gerekse eğitimde esas alınan halkın çıkarları değildir.

Bugün üniversitelerimizde sürdürülen demokratik üniversite mücadelesi emekçi sınıfların bağımsızlık ve demokrasi mücadelelerinden ayrı düşünülemez. Eğitim sorununun nihai çözümü bir iktidar sorunudur, ancak bu bizlerin hiçbir şey yapmamasını gerektirmez. Bu doğrultuda verilen mücadele, kazanılan mevziler süreç içinde büyük yararlar sağlayacaktır. Ülkemizin ekonomik politik yapısı ve teknolojik gerilik içinde teknik elemanlar bilgi ve becerilerini halkın çıkarları doğrultusunda kullanmaktan yoksundurlar. Gerek tekelleşme gerekse ekonomik baskılar sonucu hızla emekçi kitlelere yaklaşan teknik elemanlar artık çıkarlarının nerede olduğunu bilincine varmakta, ekonomik sorunlarının çözümünün grevli ve toplu sözleşmeli sendikal haklar mücadelesinden geçtiğini bilmektedir. Politik mücadelede ise yeri işçi sınıfının yanındadır.

Yukarıda özetlemeye çalıştığımız görüşler, ODTÜ EMO Komitesinin hazırlamış olduğu anketin sonuçlarının değerlendirilmesiyle bir kez daha somut olarak vurgulanmıştır."